

Kristeligt Dagblad 16. juli 2025:

Ja, cigaretterne dræber. Og politikerne mangler ordentlig viden til at få bugt med problemet

Tine Marie Daell og Claude Guiron

Martin Wolffbrandt, som er næstformand i Patientforeningen, skrev den 7. juli i en kronik her i Kristeligt Dagblad, at det er et "etisk og moralsk svigt", at man fra politisk hold ikke har hævet afgiften på cigaretter, så gennemsnitsprisen bliver 100 kroner pr. pakke.

Wolffbrandt opsummerer sagens kerne:

"Alligevel ser vi gang på gang, hvordan kampen mod cigaretterne bliver nedprioriteret, fordi opmærksomheden rettes mod nye nikotinprodukter som snus, nikotinposer og e-cigaretter. Disse produkter er ikke uden risiko, og regulering er på sin plads. Men det må ikke blive en bekvem afledning fra den langt farligere fjende: cigaretten."

Igennem de seneste år har flere sundhedsorganisationer valgt at lægge deres kræfter i at problematisere de nye røgfri nikotinprodukter, der ganske rigtigt ikke er sunde produkter, og som kræver en vis grad af regulering.

Men prioriteringen af kræfterne har været forkert i den forstand, at man har villet skære alle tobaks- og nikotinprodukter over en kam og dermed har set fuldstændig bort fra videnskabelig evidens, herunder at nikotin ikke er kræftfremkaldende, samt erfaringer fra andre lande, for eksempel Sverige, der viser, at røgfri nikotinprodukter nedbringer rygning.

Sverige er det land i EU med færrest rygere og med færrest tobaksrelaterede dødsfald blandt mænd – og som kendetegner sig ved at skelne imellem røg og røgfri, når det kommer til tobak og nikotin. Derfor har man også valgt at hæve afgiften på cigaretter, men sænke den på det røgfri produkt snus i erkendelse af produkternes forskellige skadelighed.

Det er i sin grundessens et fornuftigt princip, som Martin Wolffbrandt berører: Det, der er mest skadeligt, bør afgiftsbelægges mest. Alligevel lader dette princip ikke til at have meget

gang på jord i Danmark, hvor man ved seneste forebyggelsesplan valgte at afgiftsbelægge blandt andet nikotinposer således, at de prismæssigt er på niveau med cigaretter – og dermed fjernede man et væsentligt incitament for den voksne ryger til at skrinlægge cigaretten til fordel for et produkt, der er væsentligt mindre skadeligt.

Spørgsmålet, som man må stille sig selv, er: Skal 16.000 mennesker fortsat dø af rygning? Man må formode, at de fleste vil svare nej.

Da Sundhedsstyrelsen blev spurgt om potentialet i at nedbringe andelen af rygere, svarede Sundhedsstyrelsen, at selv hvis røgfri nikotinprodukter nedbringer sygeligheden eller dødeligheden med 75 procent, så vil Sundhedsstyrelsen ikke anbefale produkterne til voksne rygere.

Med denne tilgang fra en sundhedsmyndighed er det ikke underligt, at vi fortsat har 17 procent, der ryger, i Danmark, og at politikerne – der modtager rådgivning herfra – ikke regulerer klogere i forhold til de voksne rygere.

Sundhedsstyrelsen adskiller sig fra andre sundhedsmyndigheder, herunder både de engelske og de newzealandske sundhedsmyndigheder, der anbefaler de røgfri e-cigaretter til voksne rygere, der ikke vil eller kan stoppe med at bruge nikotin.

75 procent af 16.000 er 12.000. 12.000 dødsfald om året kan måske undgås, hvis Sundhedsstyrelsen anlægger en mindre dogmatisk tilgang til røgfri nikotinprodukter til fordel for en mere videnskabelig.

Det virker i hvert fald uklogt, at man fast holder at se bort fra potentialet i skadesreduktion.

Tine Marie Daell er regulatory affairs manager, og Claude Guiron er nordisk forskningschef i tobaks- og nikotinvirksomheden Philip Morris.